

PIEP*ZYĆ MICKIEWICZA 3

MATERIAŁY EDUKACYJNE

Od problemu do firmy – myślenie przedsiębiorcze w praktyce

Praca: indywidualna lub w grupie

Czas: 1–2 godziny lekcyjne

WPROWADZENIE

Wyobraź sobie, że zakładasz własną firmę. Nie zaczynasz od marzeń, tylko od realnego problemu, który zauważasz w swoim otoczeniu. Twoim zadaniem jest przejść drogę od rozwiązania problemu do pomysłu na firmę – w realnych warunkach i z ograniczeniami.

1. PROBLEM – co nie działa?

Opisz realny problem, który chcesz rozwiązać.

Co dokładnie jest problemem?

.....

.....

Kogo on dotyczy? (np. uczniów, młodych ludzi, mieszkańców miasta)

.....

.....

Dlaczego ten problem jest ważny?

.....

.....

2. POTRZEBA – czego ludzie naprawdę potrzebują?

Zastanów się, jaka potrzeba stoi za tym problemem.

Czego brakuje ludziom w tej sytuacji?

- ☐ oszczędności
- ☐ czasu
- ☐ pieniędzy
- ☐ wygody
- ☐ bezpieczeństwa
- ☐ informacji
- ☐ ekologii
- ☐ innych:

.....

.....

.....

Jak ludzie radzą sobie z tym problemem teraz?

.....

.....

.....

.....

3. TREND – co wspiera Twój pomysł?

Sprawdź, czy Twój pomysł pasuje do jednego z trendów.

Zaznacz i krótko opisz:

- ☐ technologiczny (np. aplikacje, internet)
- ☐ społeczny (np. zdrowie, relacje, styl życia)
- ☐ ekologiczny (np. oszczędzanie, zero waste)
- ☐ kulturowy (np. szybkość, wygoda, online)

Jak ten trend pomaga Twojemu pomysłowi?

.....

.....

4. POMYSŁ NA FIRMĘ – Twoje rozwiązanie

Opisz swoją firmę w kilku zdaniach.

Co oferuje Twoja firma? (produkt lub usługa)

.....

.....

.....

.....

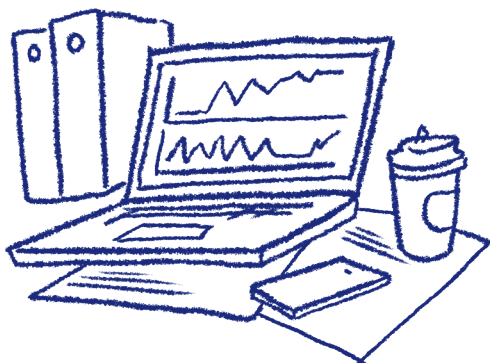
Dlaczego ludzie mieliby z tego skorzystać?

.....

.....

.....

.....

Co wyróżnia Twoją ofertę na tle innych?

.....

.....

.....

.....

5. OGRANICZENIA – realne warunki działania

Założ, że działasz w trudnych warunkach.

Masz:

- budżet: 5 000 zł
- czas: 3 miesiące
- doświadczenie: brak
- rynek: duża konkurencja

Jak te ograniczenia wpłyną na Twoje decyzje?

.....

.....

.....

.....

6. RYZYKA – co może się nie udać?

Każda firma wiąże się z ryzykiem.

Jakie jest największe zagrożenie dla Twojej firmy?

.....

.....

Co możesz zrobić, żeby je zmniejszyć?

.....

.....

7. PODSUMOWANIE

Uzupełnij jedno zdanie:

Moja firma rozwiązuje problem

.....

.....

i odpowiada na potrzebę

.....

.....

.....

.....

.....

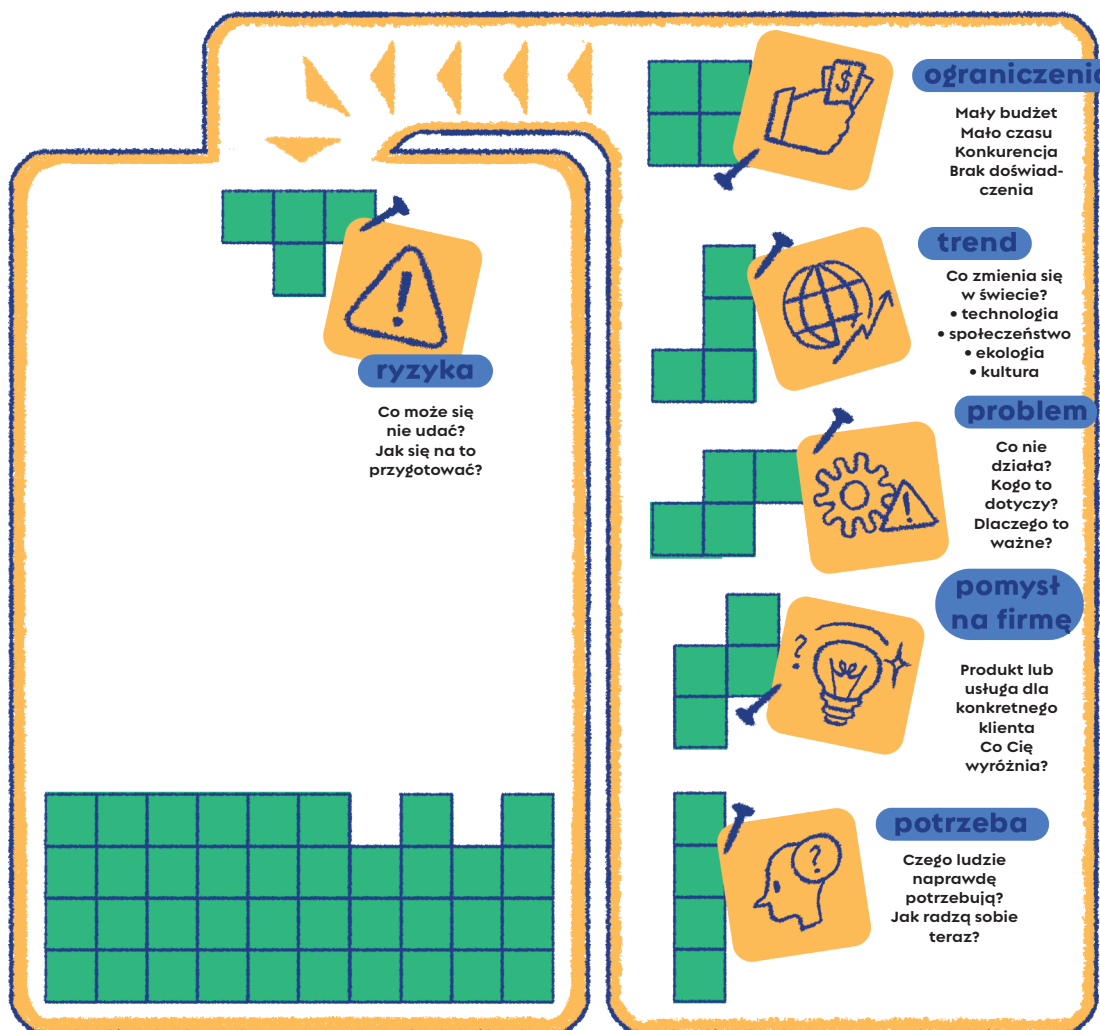

WARTO BYĆ PRZEDSIĘBIORCZYM!

*Dobrze, ale jak
wymyślić
i zaplanować
swoją firmę?*

TYLKO CZYM JEST TA PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ?

Przede wszystkim to umiejętność zauważania problemów i potrzeb oraz szukania rozwiązań, które mają sens w realnym świecie. Przedsiębiorczość to także pomysłowość i odwaga w zamienianiu pomysłów w coś realnego ale, także planowanie, podejmowanie decyzji i branie odpowiedzialności za te swoje pomysły.

KILKA DOBRYCH RAD!

- Zaczynaj od prostych rozwiązań.
- Sprawdź, kto naprawdę potrzebuje Twojego pomysłu.
- Licz się z ograniczeniami: czas, budżet, konkurencja.
- Ucz się na błędach i poprawiaj pomysł.
- Nie wszystko musi być idealne na początku.

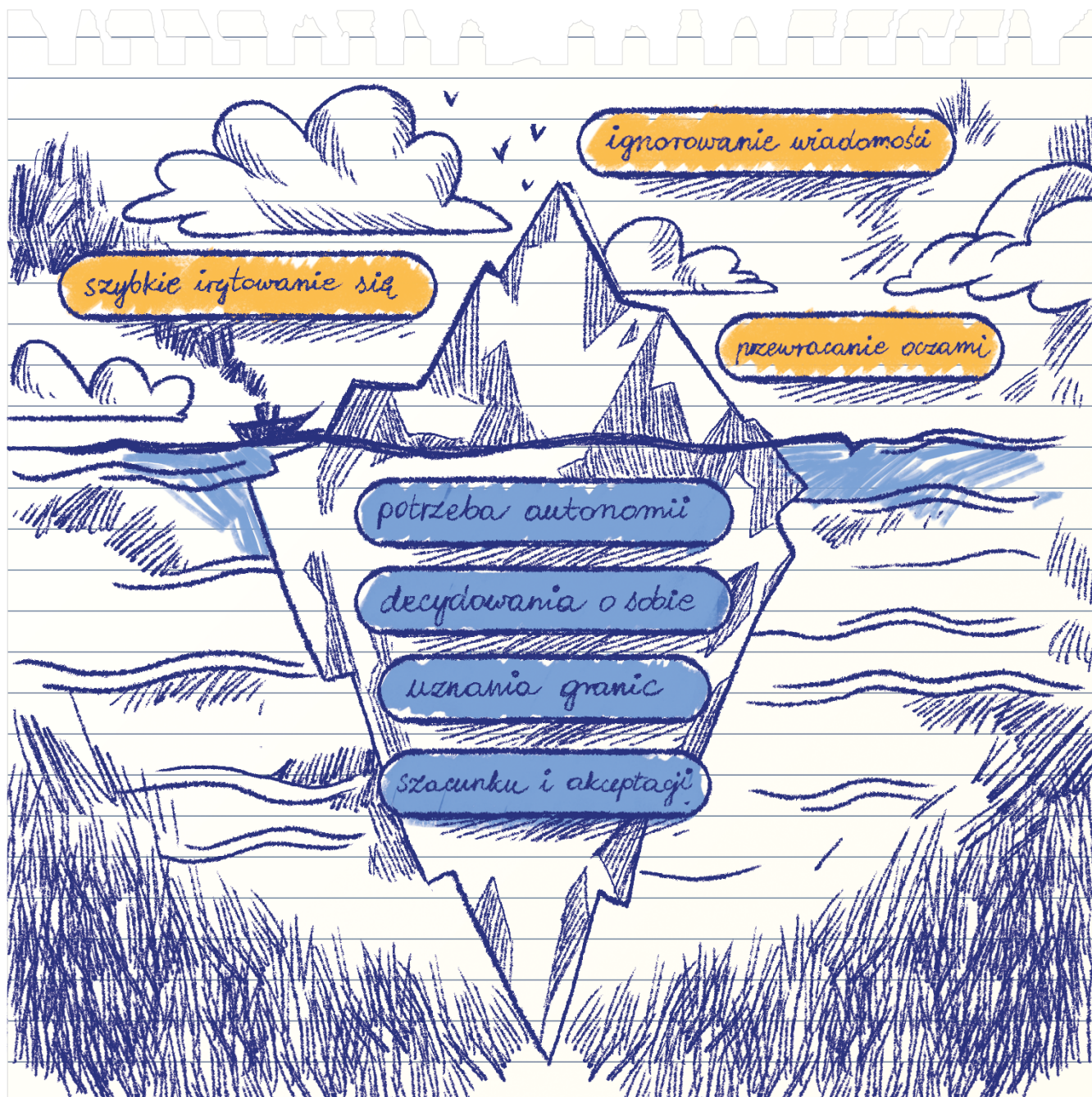
*Bycie przedsiębiorczym
nie oznacza bycia
błędnym, tylko tym,
kto z błędów wyciąga
wnioski!*

Jak rozmawiać, żeby się rozumieć?

Praca: w parach lub w grupach

Czas: 2 godziny lekcyjne

Potrzeby i komunikat typu „Ja”

To, co widzimy na pierwszy rzut oka, gdy patrzymy na drugą osobę, to zazwyczaj „wierzchołek góry lodowej”. Możemy obserwować zachowanie (np. unikanie rozmowy), ekspresję (np. zmartwiony wyraz twarzy), wygląd (np. podkrążone oczy, nieuczesane włosy), ale nie zdawać sobie sprawy, co kryje się „pod spodem”. U podstaw zawsze leżą jakieś potrzeby lub wartości.

LISTA POTRZEB

Potrzeby fizyczne

- Powietrza
- Pożywienia
- Wody
- Schronienia
- Ruchu
- Odpoczynku
- Snu
- Wyrażania swojej seksualności
- Dotyku
- Bezpieczeństwa fizycznego

Potrzeby autonomii

- Wybierania własnych planów, celów i marzeń, wartości
- Wybierania własnej drogi prowadzącej do ich realizacji
- Wolności
- Przestrzeni
- Spontaniczności
- Niezależności

Radości życia

- Zabawy
- Humoru
- Radości
- Łatwości
- Przygody
- Różnorodności / urozmaïcenia
- Inspiracji
- Prostoty
- Dobrostanu fizycznego / emocjonalnego
- Komfortu / wygody
- Nadziei

Potrzeby związku z innymi ludźmi

- Przyczyniania się do wzbogacania życia
- Informacji zwrotnej, czy nasze działania przyczyniły się do wzbogacania życia
- Przynależności
- Wsparcia
- Wspólnoty
- Kontaktu z innymi
- Towarzystwa
- Bliskości
- Dzielenia się: smutkami i radościami, talentami i zdolnościami
- Więzi
- Uwagi, bycia wziętym pod uwagę
- Bezpieczeństwa emocjonalnego
- Szczerości
- Empatii
- Współzależności
- Szacunku
- Równych szans
- Bycia widzianym
- Zrozumienia i bycia zrozumianym
- Zaufania
- Ciepła
- Otuchy
- Miłości
- Intymności
- Siły grupowej
- Współpracy
- Wzajemności

Potrzeby kontaktu z samym sobą

- Autentyczności
- Wyzwań
- Uczenia się
- Jasności
- Świadomości
- Kompetencji
- Kreatywności
- Integralności
- Samorozwoju / wzrostu
- Autoekspresji / wyrażania własnego „ja”
- Poczucia własnej wartości
- Samoakceptacji
- Szacunku dla siebie
- Osiągnięć
- Prywatności
- Sensu
- Poczucia sprawczości i wpływu na swoje życie
- Całości / jedności
- Spójności
- Rozwoju
- Stymulacji, pobudzenia
- Zaufania
- Świątowania zaspokojonych potrzeb, spełnionych marzeń, planów i opłakiwania niezaspokojonych
- Celu

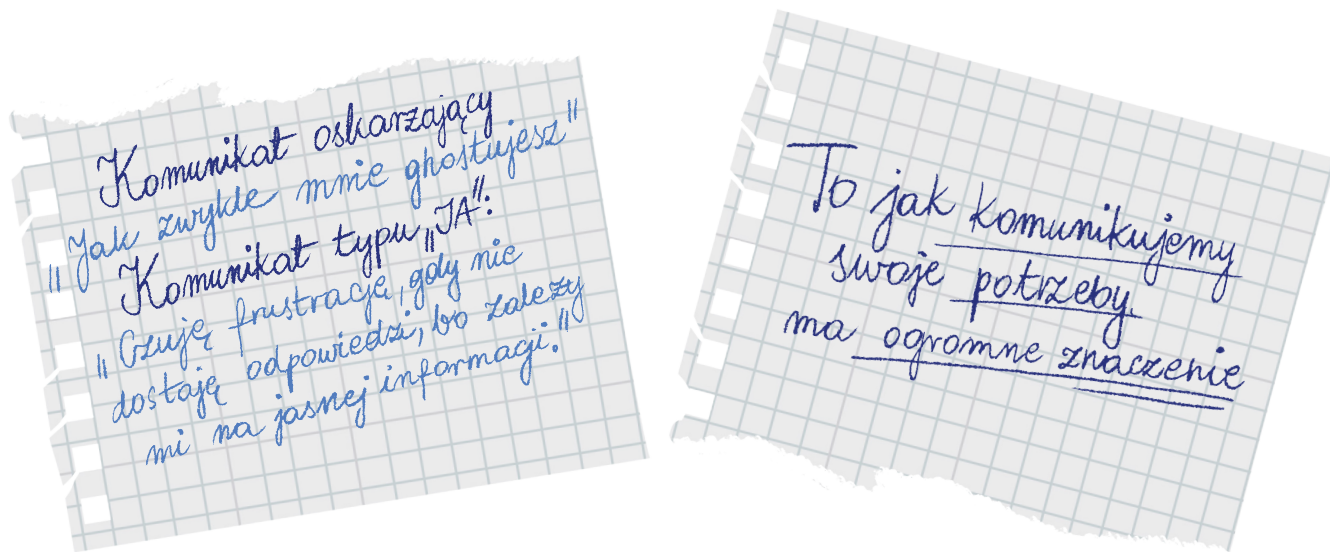
Potrzeby związku ze światem

- Piękna
- Kontaktu z przyrodą
- Harmonii
- Porządku
- Spójności
- Pokoju

Zadania:

Które z potrzeb są w Tobie dziś aktywne i dlaczego?

Znajdź osobę z podobnymi odpowiedziami. Porozmawiajcie o tym, co się za nimi kryje.

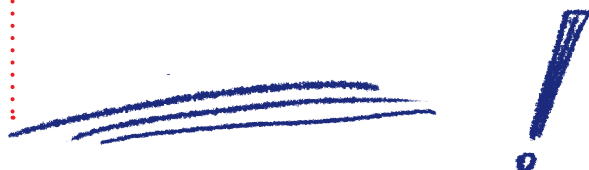
Jakie różnice widzicie między tymi komunikatami?

Dobierzcie się w pary. Jedna osoba pisze na kartce jakiś komunikat oskarżający (może być wymyślony lub zaczerpnięty z doświadczenia). Druga osoba ma za zadanie przeformułować go na komunikat typu „Ja”. Podzielcie się swoimi przykładami na forum.

Aktywne słuchanie

technika	funkcja	przykłady
Zachęta werbalna lub niewerbalna	zachęcenie, ośmielenie osoby do mówienia; okazanie zainteresowania	potakiwanie, pochylanie się w kierunku osoby mówiącej, „Mhm”, „Aha”, „Powiedz o tym coś więcej”, „To mnie zaciękało”
Parafraza	powtórzenie wypowiedzi drugiej osoby własnymi słowami, aby upewnić się, czy dobrze rozumiemy	„Czy dobrze rozumiem, że...?”, „Z tego, co mówisz, wynika, że ...”
Odzwierciedlanie	odczytywanie, nazywanie uczuć, które pokazuje lub opisuje druga osoba	„Słyszę w twoim głosie dużo złości”, „Wydajesz się bardzo pobudzony, kiedy o tym mówisz”, „Wyobrażam sobie, jak bardzo musiało Cię to zasmucić”
Klaryfikacja	wyjaśnienie kwestii niejasnych, niezrozumiałych, prośba o doprecyzowanie	„Chyba nie do końca zrozumiałam”, „Co konkretnie sprawia Ci trudność?”
Podsumowanie	zebranie najważniejszych myśli, wniosków z rozmowy	„Okej, czyli chcesz ...” „Czyli podsumowując ... ”

Zapoznajcie się z tabelą i dobierzcie się w pary. Jedna osoba będzie opowiadać, a druga aktywnie słuchać.

Osoba A:

Pomyśl o sytuacji, która mogłaby spowodować mniejszą aktywność w trakcie lekcji, rzadsze spotykanie się ze znajomymi po szkole, często zamyślony wyraz twarzy. Unikaj osobistych historii, które przydarzyły Ci się naprawdę. Wyobraź sobie, że od jakiegoś czasu jesteś w tej sytuacji. Osoba z Twojej klasy podchodzi do Ciebie, żeby zagadać.

Osoba B:

Wyobraź sobie, że osoba z Twojej klasy od pewnego czasu jest mniej aktywna w trakcie lekcji niż zazwyczaj, rzadziej spotyka się z Tobą i innymi znajomymi i często widać na jej twarzy zmartwienie. Czujesz zaniepokojenie, więc pewnego dnia po lekcjach podchodzisz, żeby zagadać.

Postaraj się zachować empatyczną postawę, nie oceniać i nie podawać gotowych rad. Zastosuj przynajmniej 3 różne techniki aktywnego słuchania. Uważnie obserwuj reakcje drugiej osoby.

Możesz zacząć tak: „Hej, ostatnio jesteś trochę przygaszona i rzadziej widuję Cię [dowolne miejsce spotkań]. Martwię się, czy u Ciebie w porządku. Może jest coś, o czym chcesz pogadać?”

Dobierzcie się w czwórki i porozmawiajcie o Waszych wrażeniach po ćwiczeniu. Jakie techniki udało Wam się zauważyć/ zastosować? Czy stosowanie ich sprawiło Wam trudność? Jak reagowała druga osoba na użyte techniki? Jakie korzyści dostrzegacie w korzystaniu z nich? Tę część można też zrealizować w formie dyskusji na forum.

PIERWSZA POMOC PSYCHOLOGICZNA

Doraźne wsparcie osób w kryzysie psychicznym.
Nie wymaga specjalistycznych umiejętności – może jej udzielić każdy.

Podstawą jest wspierająca rozmowa.

Zasady:

„Najpierw Ty”: Pomagaj tylko, gdy masz na to siłę. Jeśli brakuje Ci czasu albo energii, skieruj osobę w kryzysie do kogoś innego.

„Bądź, nie naprawiaj”: Najważniejsza jest osoba, a nie sam problem. Bycie wysłuchanym i zrozumianym oznacza więcej niż gotowe rozwiązania.

„Uważnie obserwuj”: Czasem symptomy są mało widoczne. Zainicjuj rozmowę, gdy zauważysz niepokojące sygnały.

„Pozwól na samodzielność”:
Wspieraj, ale nie wyręczaj.

„Słuchaj, nie oceniaj”: Pokaż, że akceptujesz uczucia osoby w kryzysie. Nie musisz się z nimi zgadzać.

„Mów z szacunkiem”: Zwracaj uwagę na słowa, których używasz.

„Każda pomoc ma granice”:
W razie potrzeby zachęcaj do skorzystania ze wsparcia specjalistów.

Skorzystaj ze wsparcia:

116 111 – dzieci i młodzież (24/7)
800 12 12 12 – Rzecznik Praw Dziecka (24/7)
800 120 002 – Niebieska Linia (24/7)
22 484 88 01 – ITAKA (pn-sb 11:00–21:00)

Jak bezpiecznie korzystać z AI?

Praca: samodzielna/w parach/w grupach

Czas pracy: 1-2 godziny lekcyjne

Karta pracy 1 – Znajdź różnicę

Zadanie 1: Zaznacz, który tekst jest napisany przez człowieka, a który przez AI.

Dlaczego warto się uczyć matematyki?

☐ **Tekst A:**

Matematyka to fundament rozwoju cywilizacji. Pozwala na wykonywanie skomplikowanych obliczeń, wspiera postęp technologiczny i umożliwia rozwiązywanie złożonych problemów inżynierskich. Jej znajomość zwiększa efektywność pracy oraz poprawia umiejętności analityczne w różnych dziedzinach życia.

☐ **Tekst B:**

Pamiętam, jak w sklepie zepsuła się kasa i trzeba było policzyć resztę „w głowie”. Wszyscy stali i patrzyli, a ja byłem jedyną osobą, która potrafiła to zrobić szybko. To wtedy zrozumiałem, że matematyka to nie tylko lekcje w szkole, ale narzędzie, które naprawdę ratuje w codziennym życiu.

Opis sceny z filmu przygodowego

☐ **Tekst A:**

Zamek wyrósł nagle zza zakrętu ścieżki – ogromny, ciemny i jakby obrażony. Wiatr wpychał mu w nozdrza zapach mokrej ziemi, a w oddali było słychać skrzypienie łańcucha zwodzonego mostu. Ktoś tam na niego czekał... albo coś.

☐ **Tekst B:**

Na horyzoncie widniał zamek o wysokich murach, otoczony fosą pełną wody. Bohater podszedł bliżej, czując powiew wiatru i zapach wilgotnej trawy. Wiedział, że musi przekroczyć bramę, aby uratować mieszkańców.

Dlaczego warto czytać książki?

☐ **Tekst A:**

Czytanie książek poszerza wiedzę, rozwija słownictwo oraz poprawia zdolności koncentracji. Umożliwia poznawanie różnych kultur, poglądów i idei. Jest to skuteczny sposób na relaks oraz rozwój osobisty.

☐ **Tekst B:**

Jak czytam, to mam wrażenie, że mój mózg jedzie na wakacje, ale takie, na których coś się uczy. Raz jestem w średniowiecznym zamku, raz w kosmosie, a czasem w kuchni babci, której nigdy nie znałem. Żaden film mi tego tak nie daje.

Zadanie 2: Trening krytycznego myślenia – wybierz dowolną parę odpowiedzi i odpowiedz na poniższe pytania.

- „Co naprowadziło Cię na tę odpowiedź?”
- „Czy zauważyłeś różnicę w emocjach, szczegółach albo stylu?”
- „Czy AI może pisać tak jak człowiek, jeśli damy mu odpowiednie wskazówki?”

[illegible]

ot

Karta pracy 2 – Dobre wybory

Zadanie 1: Poniżej znajduje się lista możliwości sztucznej inteligencji. Przygotuj kredki lub pisaki w 3 kolorach i określ wpływ AI na młodych ludzi według poniższego wzoru:

Zielony - pomoc | Żółty - wyręczanie | Czerwony - oszustwo

- ☐ AI pisze odpowiedzi na pytania podczas sprawdzianu w klasie.
- ☐ AI podsuwa pomysły na projekt plastyczny, a Ty wybierasz i rozwijasz te, które Ci się podobają.
- ☐ AI liczy wszystkie działania za Ciebie, nawet te proste, które potrafisz zrobić w pamięci.
- ☐ AI tłumaczy tekst z angielskiego na polski, a Ty sprawdzasz, czy tłumaczenie jest poprawne.
- ☐ AI rozwiązuje test online, który miał sprawdzić Twoją wiedzę.
- ☐ AI tworzy quiz z biologii, a Ty rozwiązujesz go, by powtórzyć materiał.
- ☐ AI pisze streszczenie lektury, którego używasz zamiast przeczytać książkę.
- ☐ AI pomaga Ci sprawdzić poprawność gramatyczną własnego opowiadania.
- ☐ AI wykonuje za Ciebie całą prezentację, a Ty nie sprawdzasz jej treści i udajesz, że ją przygotowałaś.
- ☐ AI wyjaśnia trudne słowo, a Ty zapisujesz je w zeszytach z własnym przykładem użycia.
- ☐ AI generuje grafikę na informatykę i podpisujesz ją swoim imieniem.
- ☐ AI przypomina Ci plan powtórek do egzaminu, który wcześniej sam umówiłeś.
- ☐ AI odpowiada na pytania z zadania domowego, a Ty sprawdzasz tylko, czy dobrze się „kopiują”.
- ☐ AI pisze za Ciebie całą rozprawkę, a Ty oddajesz ją jako swoją pracę.
- ☐ AI podaje listę źródeł do referatu, a Ty sprawdzasz ich wiarygodność.
- ☐ AI pisze dla Ciebie maila do nauczyciela, a Ty go tylko wysyłasz.
- ☐ AI pomaga Ci ściągać na egzaminie, wysyłając odpowiedzi w czasie rzeczywistym.
- ☐ AI generuje rysunek, który ilustruje Twój własny tekst.
- ☐ AI podaje gotowy dialog na lekcję języka obcego, a Ty uczysz się go na pamięć bez rozumienia.
- ☐ AI tworzy projekt konkursowy, a Ty zgłaszasz go jako własny.
- ☐ AI tłumaczy Ci krok po kroku, jak rozwiązać zadanie z matematyki, a Ty sam wykonujesz obliczenia.
- ☐ AI pisze wypracowanie na konkurs literacki, a Ty odbierasz za nie nagrodę.
- ☐ AI podaje gotowy opis doświadczenia z przyrody, a Ty nie próbujesz go wykonać samodzielnie.
- ☐ AI pisze Twój list motywacyjny do rekrutacji na zajęcia dodatkowe, a Ty podpisujesz się pod nim.
- ☐ AI podaje gotową listę pytań i odpowiedzi do sprawdzianu, a Ty uczysz się tylko tych odpowiedzi.
- ☐ AI wyjaśnia zastosowanie fizyki w sporcie, a Ty szukasz dodatkowych informacji w książkach.
- ☐ AI wypełnia test psychologiczny w Twoim imieniu, aby wynik wyglądał lepiej.
- ☐ AI rozwiązuje za Ciebie zadania z podręcznika, a Ty tylko przepisujesz odpowiedzi.
- ☐ AI wysyła gotowe odpowiedzi na czacie w trakcie lekcji, gdy nauczyciel zadaje pytanie.
- ☐ AI tworzy plan prezentacji, a Ty nie dodajesz od siebie żadnych treści.

Zadanie 2: Porównaj swoje odpowiedzi w parze z koleżanką lub kolegą. Czy widzicie u siebie jakieś różnice? Jak myślisz, z czego wynikają? Zapiszcie swoje wnioski w formie mapy myśli i przedstawcie je na forum.

Karta pracy 3 - Detektyw online

W ciągu jednego dnia, gdy przeglądasz internet, korzystasz z aplikacji lub zadajesz pytania chatbotowi AI, otrzymujesz wiele komunikatów. Nie wszystkie są bezpieczne – część z nich może próbować wyłudzić dane, zmanipulować Cię lub skłonić do pochopnych decyzji. Twoim zadaniem jest wcielić się w detektywa online i ocenić, które komunikaty są podejrzane.

Zadanie 1: Przeczytaj poniższe komunikaty.

- Zaznacz te, które mogą stanowić zagrożenie (dla Twojej prywatności, bezpieczeństwa danych lub pieniędzy).
- Pod każdym z nich krótko napisz, czy i dlaczego uznajesz je za niebezpieczne (np. prośba o dane, presja czasu, podejrzany link, brak źródła)

Komunikaty do analizy:

1. „Aby kontynuować korzystanie z usługi, podaj swoje imię, nazwisko i numer telefonu.”

.....

.....

.....

.....

2. „Kliknij w link, aby odebrać darmowy voucher - oferta ważna tylko dziś!”.

.....

.....

.....

.....

3. „Podaj swój login i hasło, a sprawdzę, czy Twoje konto jest bezpieczne”.

.....

.....

.....

.....

4. „Wyślij numer karty ucznia - bez tego nie mogę pomóc”.

.....

.....

.....

.....

5. „Nie musisz podawać żadnych danych osobowych, aby uzyskać ogólną informację”.

.....

.....

.....

.....

6. „Twoje konto zostało zablokowane. Kliknij tutaj i zaloguj się, aby je odblokować”.

.....

.....

.....

.....

7. „Aby wygenerować odpowiedź, potrzebuję Twojego adresu e-mail i daty urodzenia”.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

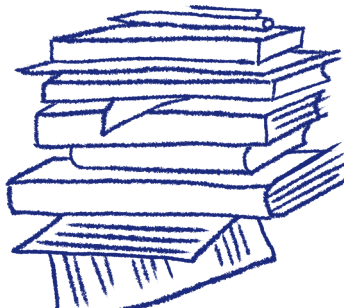
.....

.....

.....

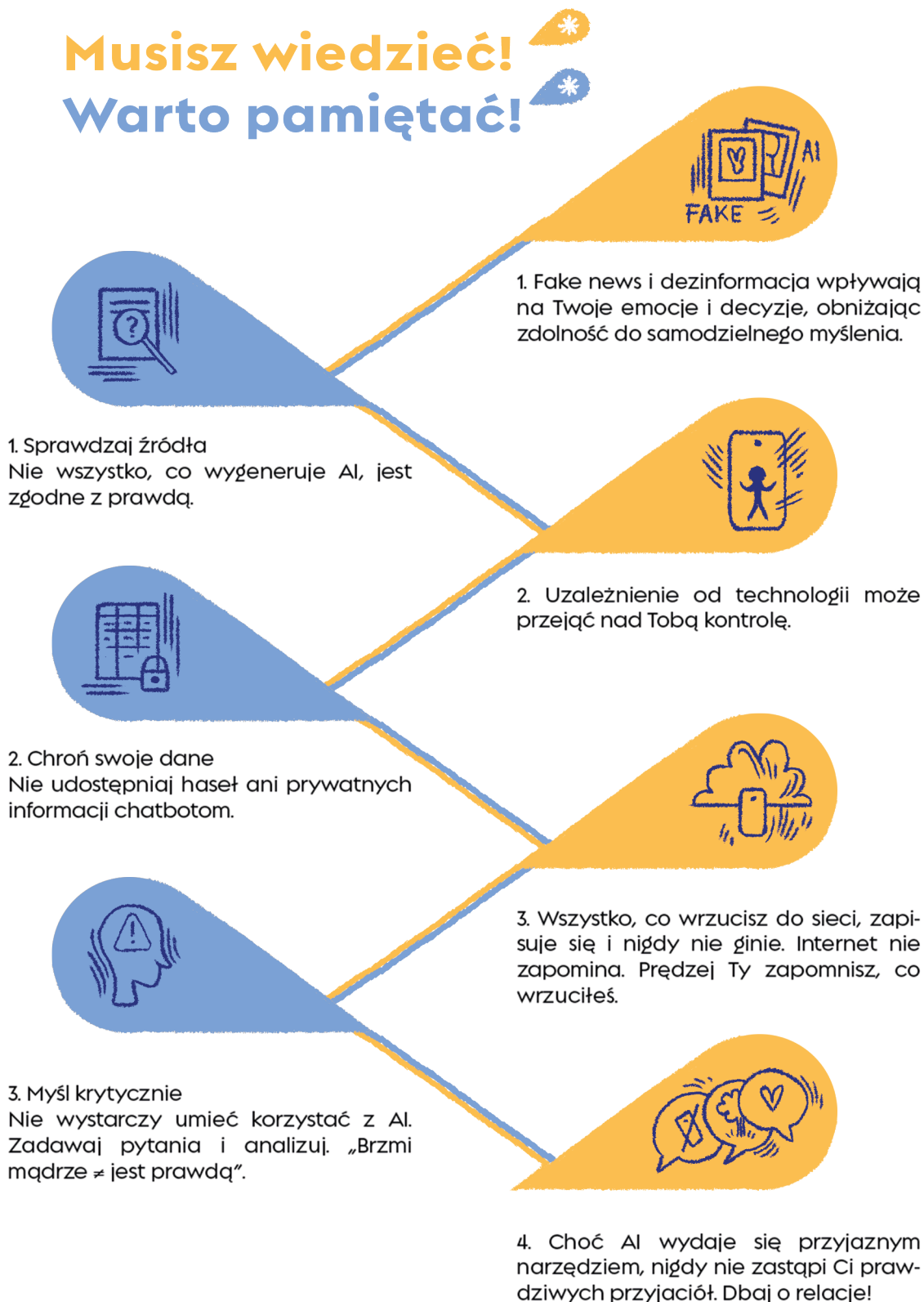
[illegible]

- zaproponuj bezpieczniejszą wersję tego komunikatu
- napisz, jak powinien zachować się użytkownik, który go otrzyma.

A blue line drawing of a stack of books and papers. The stack is composed of several books of varying thicknesses, with some papers or loose sheets protruding from the top and bottom. The drawing is simple, using only blue outlines on a white background.

AI – Korzystaj bezpiecznie

Musisz wiedzieć!
Warto pamiętać!

AI myśli szybko. Ty myśł mądrze.

Materiał przygotowany dla:

Opracowanie:
Zespół Edukacji Ferment Kolektiv | Film w Szkole

Materiały przygotowali:
Marcin Kończewski
Eliza Wessel
Olga Woj

Korekta:
Agata Szulc

Projekt Graficzny:
Marta Muszyńska | Iza Dudzik

